

Køn og migration på grund af klima

Der findes forskellige migrationsmønstre, som omfatter både korte og lange afstande, og disse mønstre påvirker mænd, kvinder og kønsminoritetsgrupper forskelligt. De igangværende klimakriser fungerer som en katalysator for personer i sårbare situationer, der søger alternative levevilkår. Dette briefingpapir forklarer, hvordan klimabeatinget migration fører til forskellige mønstre for mænd og kvinder, fremhæver de grundlæggende årsager og giver eksempler på kvinders lederskab og anbefalinger.

International Organisation of Migration (IOM) definerer "migration" som et paraplybegreb, der ikke er defineret i international lovgivning, men som afspejler den almindelige forståelse af en person, der flytter væk fra sit sædvanlige opholdssted, hvad enten det er inden for et land eller over en international grænse, midlertidigt eller permanent, og af forskellige årsager.

Migration på grund af klima er kontekstspecifik og skyldes en lang række faktorer, der er påvirket af uligheder mellem kønnene, hvilket yderligere påvirker marginaliserede grupper. Under katastrofer er det fx ofte kvinder og piger, der bliver uforholdsmæssigt hårdt ramt og efterladt for at tage sig af familiemedlemmer. Det er vigtigt at anskue dette spørgsmål ud fra et intersektionelt perspektiv, hvor man anerkender det komplicerede samspil mellem forskellige køn og andre faktorer som klasse, race, alder, etnicitet eller handicap. Der bør laves meget mere forskning og indsamles data, der gør disse krydsninger synlige, ikke kun for mænd og kvinder, men også for LGBTQI-personer.

Hvad er migration på grund af klima?

To primære klimadynamikker bidrager til migration: 1) begivenheder, der indtræffer langsomt, som fx vedvarende tørke og stigende havniveau, og 2) begivenheder, der indtræffer hurtigt, som fx orkaner. I førstnævnte tilfælde mister folk gradvist deres levebrød, hvilket

medfører et langsomt, men støt behov for at flytte, mens sidstnævnte kræver øjeblikkelig evakuering i forbindelse med pludselige katastrofer. På trods af de klimarelaterede begivenheders historiske eksistens har menneskeskabte klimaforandringer øget deres hyppighed og intensitet.

Et illustrativt eksempel på det komplekse forhold mellem klima og kønnet migration er tydeligt i forbindelsen mellem konflikter og klimaforandringer, da sidstnævnte bidrager til optrapningen af voldelige konflikter, hvilket fører til mere (seksuel) kønsbaseret vold. Lige så vigtigt er det omvendte forhold - klimasårbarhed i konflikttider. Under konflikter påtager kvinder sig ofte omsorgsroller i stedet for kamproller, og de møder unikke udfordringer, der fører til særlige migrationsmønstre. Disse forskellige migrationsmønstre opstår i krydsfeltet mellem kultur og sociale relationer. Samfundsnormer og -forventninger, der værdsætter kvinders omsorgsroller, begrænser dem til bestemte rum og roller. Det skaber en cyklus, hvor kvinders begrænsede mobilitet både bliver en årsag til og en konsekvens af deres kønsdefinerede samfundsroller. På trods af disse udfordringer viser FN-data, at kvinder på verdensplan udgør næsten halvdelen (48,1 %) af de globale migranter, en tendens, der har været gældende i næsten seks årtier. Mens mænd og kvinder ikke adskiller sig væsentligt i de samlede migrationsstrømme, er der fortsat betydelige regionale forskelle på tværs af kloden.

At navigere på migrationsruter: Udfordringer, som kvinder står over for

Kvinder, der foretager migrationsrejser, står over for et særligt sæt af sårbarheder, der skyldes sammenfaldet af faktorer som køn, alder, handicap, etnicitet eller race og forældrestatus. Midt i disse krydsfelter støder de konsekvent på øgede risici for deres sikkerhed og

velbefindende. Det udsætter dem for forskellige former for vold, udnyttelse og misbrug, der omfatter ting som menneskehandel, sexchikane og tvangsarbejde. Desuden forværrer utilstrækkelig adgang til kritiske ressourcer de udfordringer, som kvinder på migrationsrejser står over for. Dette omfatter den begrænsede tilgængelighed til sanitære faciliteter, hygiejneprodukter, seksuel og reproduktiv sundhedspleje samt generelle sundhedsydelse. Disse mangler intensiverer deres usikre situation og påvirker både deres fysiske helbred og generelle velbefindende. Fraværet af kønsspecifikke tjenester og ressourcer langs migrationsruterne skaber barrierer for kvinder, der søger husly, mad, sundhedspleje og juridisk bistand, der er skræddersyet til deres specifikke behov. Denne ulige adgang øger ikke kun deres sårbarhed over for misbrug, men fastholder og øger også ulempe og uligheds cyklusser.

Afkolonisering af narrativet og styrkelse af kvinder

Klimakrisen påvirker i uforholdsmæssig grad samfund, der er formet af kønnede magtforhold, hvilket fører til særlige udfordringer for kvinder og piger og LG-BTQI-personer i forbindelse med tilpasning og migration på grund af klima. For at forstå disse kønnede aspekter er det nødvendigt at fokusere på patriarkalske magtstrukturer. Kvinder er ikke sårbare i sig selv, men bliver det på grund af disse strukturer, der påvirker kvinder på alle mulige områder, herunder begrænset adgang til offentlige tjenester (ikke kun sundhedstjenester), reducerede uddannelsesmuligheder og formindskede ejendomsrettigheder og formel beskæftigelse. Hvis man vil gøre noget ved disse magtstrukturer, er det

nødvendigt at forholde sig til de meget ulige magtforhold mellem det globale nord og det globale syd, som ikke er naturlige, men snarere en del af et globalt system, der favoriserer nogle få privilegerede. En dekolonial feministisk optik er afgørende, når man undersøger samspillet mellem kvinders rettigheder, klimaspørgsmål og migration.

I diskussioner om køn og klimabetinget migration er det afgørende at understrege, at kvinder er forandringsagenter. De spiller en afgørende rolle i katastrofeberedskabet og sikrer ofte familiens overlevelse gennem deres modstandsdygtighed og evne til at løse problemer. Deres deltagelse i beslutningsprocesser fører til mere klimavenlige og inkluderende resultater. På trods af betydningen af dette krydsfelt er det stadig småt med forskning og offentlige midler, der er dedikeret til køn, klima og mobilitet. I betragtning af at køn og migration som følge af klimaforandringer er kontekstspecifikke, er der et presserende behov for flere midler til sammenhængen, samtidig med at der anvendes en intersektionel linse i kønsanalyser. Det er afgørende at anvende både en empowerment- og en dekolonial tilgang, så kvinder kan deltage aktivt i diskussioner i stedet for at være passive subjekter. Etablering af en juridisk ramme for beskyttelse er afgørende for at beskytte enkeltpersoner, der står over for klimakatastrofer. På nuværende tidspunkt er der mangel på passende globale instrumenter, der imødekommer behovene hos dem, der er berørt af klimakrisen, især dem, der ikke har bidraget til problemet.

Anbefalinger

- De europæiske lande og EU skal afsætte midler til afbødning af klimaforandringer, tilpasning og håndtering af tab og skader. Denne klimafinansiering bør prioritere kønsfølsomhed, inddrage kvinder i beslutningsprocesser og imødekomme deres specifikke behov. Når projekter implementeres, skal de være inkluderende og sigte mod at ændre uligheden mellem kønnene på lang sigt.
- De europæiske lande og EU bør opretholde en ansvarlighedspolitik for virksomheder og sikre, at de overholder menneskerettighedsstandarder og miljøbeskyttelsesforanstaltninger. Det kræver stærkere regulering end den, EU vedtog i 2024.
- Der er et presserende behov for at udvikle menneskerettighedsbaserede migrationspolitikker på nationalt, regionalt og globalt niveau for at håndtere migrationens kompleksitet med en rettighedscentreret tilgang. Dette omfatter at vende en igangværende modreaktion på menneskerettigheder og værdighed i asylpolitikker i mange europæiske lande.

Spotlight på kvinders oplevelser - FIJI

På CSW67 (2023) delte kvinder fra Fiji deres perspektiv fra klimakatastrofernes frontlinje. De hævdede, at nogle kvinder er hjemme og laver mad og tager sig af lokalsamfundet, mens andre er involveret i det umiddelbare katastrofeberedskab. Når de befinder sig forskellige steder, forsøger de at holde forbindelsen, hvilket ofte er svært på grund af mangel på energi, telekommunikation eller internet. "Man kan skride for at hjælpe hinanden", sagde en af dem. Bedre adgang til information om oversvømmelser og vejrforhold ville også hjælpe dem, så de kunne holde deres børn hjemme i tilfælde af en advarsel. I øjeblikket er der høje dødsrater på grund af drukning, da vinduet til at reagere i nødstilfælde er meget lille. Gruppen af kvinder på CSW opfordrede til uddannelse og træning i teknologier, men også til viden om, hvordan man handler i tilfælde af chikane, samt viden og handlemuligheder om lovgivningsmæssige rettigheder og politikker.

(Isabella Szukits)

Credit: [Maggie Boyle, Department of Foreign Affairs and Trade - Wikimedia Commons, CC 2.0-licens](#)

Spotlight på kvinders oplevelser - GUATEMALA

Et casestudie om Guatemala og klimamobilitet fra 2022 viser, at virkningen af naturkatastrofer i uforholdsmæssig grad påvirker sårbare grupper, herunder ældre, kvinder (især oprindelige kvinder), børn og dem, der bor i fattige landområder. Desuden er det blevet rapporteret, at seks ud af ti kvinder, der migrerer, oplever voldtægt under deres rejse, og at piger, der rejser alene, og LGBTQI+-personer har en øget risiko for at blive udsat for menneskehandel.

(Universitetet i Bologna: Beyond Panic? 2022)

Credit: [UN Women/Ryan Brown - Flickr, CC 2.0-licens](#)

Forfatter: Isabella Szukits

Redigering: Gea Meijers (WIDE+) & Emma Rainey (WIDE+)

Grafisk design: Stephanie Höglund (WIDE+)

Finansieret af Den Europæiske Union. Synspunkter og holdninger, der kommer til udtryk, er udelukkende forfatterens/forfatternes og er ikke nødvendigvis udtryk for Den Europæiske Unions eller Det Europæiske Forvaltningsorgan for Uddannelse og Kulturs (EACEA) officielle holdning. Hverken den Europæiske Union eller EACEA kan holdes ansvarlig herfor.

Forkortelser

CSW - Commission on the Status of Women / Kvindekommission samlinger LGBTQI - lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede, queer og interseksuelle

Bibliografi

Ballew, M., Marlon, J., Leiserowitz, A., & Maibach, E. (2018). Gender Differences in Public Understanding of Climate Change. Yale Program on Climate Change Communication. <https://climatecommunication.yale.edu/publications/gender-differences-in-public-understanding-of-climate-change/>

Buhaug, H. (2022). Armed conflict and climate change: how these two threats play out in Africa. ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/world/armed-conflict-and-climate-change-how-these-two-threats-play-out-africa>

Climate and Migration Coalition. Getting started - Our 20-minute introduction to climate change and migration. <https://climatemigration.org.uk/getting-started-climate-migration/>

Giacomelli, E., Iori, E., Villani, S., Musarò, P., Vittuari, M., Borraccetti, M., & Magnani, E. (2022). Fallstudienbericht: Beyond Panic? Senegal, Guatemala, Kambodscha, Kenia – Kurzfassung. Südwind. https://www.suedwind.at/fileadmin/user_upload/suedwind/Themen/Klima/Suedwind_Fallstudienbericht_Kurzfassung_2022_final.pdf

Hunt, E. (2020). The eco gender gap: why is saving the planet seen as women's work? The Guardian. <https://www.theguardian.com/environment/2020/feb/06/eco-gender-gap-why-saving-planet-seen-womens-work>

IOM. IOM Definition of "Migrant". <https://www.iom.int/about-migration>

IOM. Environmental Migration. <https://environmentalmigration.iom.int/environmental-migration>

Lama, P., Hamza, M., & Wester, M. (2021). Gendered dimensions of migration in relation to climate change. Climate and Development, 13(4): 326-336. <https://doi.org/10.1080/17565529.2020.1772708>

Migration Data Portal. Gender and migration. <https://www.migrationdataportal.org/themes/gender-and-migration>

Murfet, T., & Baron, R. (2020). An Unequal Emergency: CARE Rapid Gender Analysis of the Refugee and Migrant Crisis in Colombia, Ecuador, Peru and Venezuela. CARE. <https://reliefweb.int/report/colombia/unequal-emergency-care-rapid-gender-analysis-refugee-and-migrant-crisis-colombia>

Pearson, A., Ballew, M., Naiman, S., & Schuldt, J. (2017). Race, class, gender and climate change communication. Oxford Encyclopedia of Climate Change Communication. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228620.013.412>

Tagliapietra, S., & Lenaerts, K. (2022). Climate migration: what do we really know? Bruegel. <https://www.bruegel.org/blog-post/climate-migration-what-do-we-really-know>

UNDP. (2023) What does gender equality have to do with climate change? <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-does-gender-equality-have-to-do-climate-change>

UN Women. (2022). Explainer: How gender inequality and climate change are interconnected. <https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2022/02/explainer-how-gender-inequality-and-climate-change-are-interconnected>

World Meteorological Organization. (2023). Climate change and heatwaves. <https://wmo.int/content/climate-change-and-heatwaves>

Zainulbhai, H. (2015). Women, more than men, say climate change will harm them personally. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/short-reads/2015/12/02/women-more-than-men-say-climate-change-will-harm-them-personally/>

Zickgraf, C. (2021). Climate change, slow onset events and human mobility: reviewing the evidence. Current Opinion in Environmental Sustainability, (30): 21-30. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2020.11.007>

Om projektet

"Køn og klimaretfærdighed: Knowledge for Empowerment" med akronymet "COPGendered" er et EU-finansieret projekt under Erasmus+-programmet, som startede i december 2022 og løber i tre år. Projektet ledes af WIDE+ og et transnationalt konsortium bestående af syv førende partnere, herunder Gender CC, WIDE Austria, GADIP, KULU-Women and Development, Mundubat og CSCD. Det primære mål er at udstyre de studerende med værktøjer, viden og metoder til at forstå og håndtere de kritiske forbindelser mellem ulighed mellem kønnene og klimakrisen.

Dette briefingpapier er en del af en serie papirer, der dykker ned i specifikke temaer om sammenhængen mellem køn og klimaretfærdighed. Dette omfatter følgende briefingpapirer:

- Køn og klimaretfærdighed
- Klimaretfærdighed, køn og energi
- Klimaretfærdighed, køn og LGBTIQ
- Klimaretfærdighed, køn og transport
- Klimaretfærdighed, køn og ekstraktivism

Du kan læse mere om COPGendered-projektet på: <https://wideplus.org/copgendered-project/>

